

Onderwerp Eerder aanvragen elektriciteitsaansluitingen woningbouw
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 232526-2026

Datum 19-08-2026

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Met deze brief informeren wij u over de invoering van de regeling Eerder Aanvragen Transportcapaciteit en Prioriteit voor woningbouw en onderwijs en de vaststelling van de bijbehorende beleidsregels door het college. Deze landelijke regeling biedt gemeenten de mogelijkheid om woningbouw- en onderwijsprojecten tot tien jaar vooruit aan te melden bij de netbeheerder voor transportcapaciteit op het elektriciteitsnet.

Aanleiding

Per 1 juli 2026 zijn de landelijke regels voor de verdeling van transportcapaciteit op het elektriciteitsnet gewijzigd als gevolg van de nieuwe, door de ACM vastgestelde, Systeemcode Elektriciteit 2026. Hierdoor worden kleinverbruikers en grootverbruikers voortaan op dezelfde wachtlijst geplaatst en vervalt het systeem waarbij netbeheerders tot op zekere hoogte capaciteit reserveerden voor toekomstige woningbouwprojecten.

Normaal gesproken kan een aanvraag voor een stroomaansluiting pas worden ingediend zodra een woning of school een huisnummer heeft gekregen. Voor een groot deel van de woningbouw- en onderwijsprojecten geldt echter dat deze nog jarenlang in voorbereiding zijn en dat een huisnummer nog niet in zicht is. Daardoor hebben ontwikkelaars en initiatiefnemers lange tijd geen zekerheid over de beschikbaarheid van transportcapaciteit op het moment van oplevering. Dit leidt tot onzekerheid en vertraagt de voortgang van woningbouw- en onderwijsprojecten.

Daarom hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het ministerie van Economische Zaken (EZ), de Autoriteit Consument & Markt (ACM) en Netbeheer Nederland afgesproken dat gemeenten woningbouw- en onderwijsprojecten tot 10 jaar vooruit mogen aanmelden bij de netbeheerder.

Deze afspraak is belangrijk voor de woningbouwopgave en de bouw van scholen. De regeling Eerder Aanvragen biedt de mogelijkheid om deze projecten in een vroeg stadium meer duidelijkheid te geven over de beschikbaarheid van transportcapaciteit. Ook kunnen projecten eerder en met maatschappelijke prioriteit op de wachtlijst van de netbeheerder worden geplaatst.

Projecten die in aanmerking komen om door de gemeente bij de netbeheerder ingediend te worden, zijn:

- nieuwbouw van woningen of scholen;
- sloop en nieuwbouw;
- transformatie van bestaande gebouwen naar woningen;
- uitbreiding van bestaande gebouwen met extra woningen.

Projecten die niet in aanmerking komen:

- het verduurzamen van bestaande woningen;
- het verzwaren van de elektriciteitsaansluiting van bestaande woningen of scholen;
- aanvragen voor laadpalen;
- overige projecten die niet direct samenhangen met woningbouw of onderwijshuisvesting.

Vaststelling beleidsregels

Omdat de volgorde waarin gemeenten projecten aanmelden bepalend is voor de positie van projecten op de wachtlijst van de netbeheerder, is een transparant, objectief en toetsbaar afwegingskader noodzakelijk. Het college heeft daarom de Beleidsregels Eerder Aanvragen en Prioriteit Transportcapaciteit Woningbouwprojecten gemeente Groningen 2026 vastgesteld. Zie bijlage. Deze beleidsregels zijn gebaseerd op het model dat hiervoor landelijk door de VNG is ontwikkeld.

Op basis van de beleidsregels wordt een gemeentelijke volgordelijst opgesteld van projecten die de gemeente namens initiatiefnemers bij Enexis aanmeldt. De rangorde wordt daarbij bepaald op basis van 1. startdatum bouw, 2. projectrijpheid, 3. maatschappelijk belang en 4. de opleverdatum.

Projectrijpheid betreft de mate waarin er zicht is op uitvoering. Hierbij moet worden gedacht aan planologische en juridische zekerheid en de mate van civielrechtelijke contractvorming.

Bij de maatschappelijke weging gaat het, in volgorde van prioriteit, om de versterkings- en vernieuwingsopgave in het aardbevingsgebied, aangewezen grootschalige ontwikkellocaties (onderdeel woondeal en grootschalige rijkssubsidies), betaalbare woningbouw, huisvesting van bijzondere doelgroepen en als laatste het aantal woningen.

Bij de versterkings- en vernieuwingsopgave merken we op dat het verduurzamen van bestaande woningen en verzwaren van de elektriciteitsaansluiting buiten de landelijke regeling Eerder aanvragen vallen. Zie hiervoor de beschrijving hierboven van projecten die wel en niet onder de regeling vallen.

Wij zijn ons ervan bewust dat netonafhankelijker bouwen cruciaal is om meer te bouwen met dezelfde hoeveelheid netcapaciteit en een sleutel is om de gevolgen van netcongestie te verkleinen. Overwogen is om binnen de schifting op basis van maatschappelijke weging ook netbewust bouwen mee te wegen. Hiervoor ontbrak helaas de tijd om te komen tot objectieve, meetbare en juridisch houdbare criteria. Daarnaast betekent dit een nieuwe eis voor ontwikkelaars die niet eerder onderdeel was van het gemeentelijk beleid. Komende periode willen we nadrukkelijk op zoek om op andere manieren toch meer sturing te geven op netbewust bouwen.

De laatste stap in de rangordebepaling is dat projecten die als eerste hun woningen opleveren voorrang krijgen.

Indien al het voorgaande geen uitsluitsel biedt, wordt de onderlinge volgorde vastgesteld door middel van loting.

Per saldo zorgen de eerste twee schiftingen ervoor dat de rangorde grotendeels functioneert volgens het principe van first come, first served.

Uitvoering

Na publicatie van de beleidsregels kunnen initiatiefnemers hun woningbouwprojecten aanmelden via een digitaal aanvraagformulier op de gemeentelijke website. De gemeente beoordeelt vervolgens de aanvragen en stelt een voorlopige volgordelijst op. Na een reactietermijn wordt een definitieve volgordelijst vastgesteld. Vervolgens worden de projecten tussen 1 en 22 oktober 2026 door de gemeente namens initiatiefnemers bij Enexis ingediend. Dit gebeurt batchgewijs op basis van het geplande startbouwjaar.

De regeling is in korte tijd landelijk uitgewerkt en gemeenten hebben beperkt de tijd gekregen om de beleidsregels op te stellen en de uitvoering hiervan in te richten. Daardoor vond de voorbereiding plaats onder aanzienlijke tijdsdruk en midden in het zomerreces. Daarnaast betreft het een nieuwe werkwijze die nog niet eerder in de praktijk is toegepast. Hoewel de beleidsregels zijn gebaseerd op een door de VNG ontwikkelde en juridisch getoetste modelregeling, zijn er nog kanttekeningen te plaatsen bij de juridische helderheid en de uitvoeringspraktijk. Desondanks biedt deze regeling op dit moment de beste mogelijkheid om woningbouwprojecten vroegtijdig in beeld te brengen bij de netbeheerder en hun positie bij de verdeling van schaarse transportcapaciteit te versterken.

Geen garantie op een aansluiting

Wij merken nadrukkelijk op dat de uiteindelijke beslissing over het toekennen van transportcapaciteit bij de netbeheerder ligt, op basis van de regels die de ACM oplegt. Ook is dit afhankelijk van de beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet. De regeling vergroot weliswaar de kans dat Groningse woningbouwprojecten tijdig in aanmerking komen voor een aansluiting en biedt eerder inzicht in de gevolgen van netcongestie voor de woningbouwopgave, maar vormt geen garantie dat alle woningbouwprojecten tijdig een aansluiting op het elektriciteitsnet krijgen. Dit wordt ook expliciet door Enexis en de gemeente gecommuniceerd aan initiatiefnemers die gebruikmaken van de regeling.

Complexiteit woningbouwopgave

Het kan ook voorkomen dat een woningbouwproject dat hoog op onze volgordelijst staat, door Enexis later wordt gehonoreerd dan een project dat lager op deze lijst staat. Dit komt doordat de beschikbare of op enige termijn beschikbaar komende netcapaciteit per onderstation kan verschillen. Op dit moment hebben wij dus geen volledig inzicht in hoe de volgordelijst in de praktijk zal uitwerken. Daarnaast spelen onzekerheden rondom het stikstofdossier voor enkele woningbouwprojecten. In sommige gevallen kan bovendien de beschikbaarheid van drinkwater een beperkende factor zijn. De samenloop van deze omstandigheden maakt het uitdagend om volledig grip te houden op de woningbouwopgave. Tegelijkertijd blijven wij ons maximaal inspannen om de woningbouwopgave zo snel mogelijk te realiseren.

Onderwijshuisvesting

De regeling staat ook open voor projecten in het onderwijs. De aanvragen voor aansluitingen op het elektriciteitsnet voor nieuwbouwprojecten in het primair en voortgezet onderwijs worden gecoördineerd door het gemeentelijk Vastgoedbedrijf. Voor de primair en voortgezet onderwijsprojecten zijn de benodigde aansluitingen namelijk al aangevraagd. Voor de onderwijsprojecten uit het scholenprogramma hoeft daarom geen gebruik te worden gemaakt van deze regeling.

Voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) geldt dat de betrokken onderwijsinstellingen zijn benaderd met de vraag of zij projecten hebben die geschikt zijn voor de regeling Eerder Aanvragen. Zoals verwacht zijn de verkenningen over mogelijke verplaatsing van mbo-huisvesting nog te prematuur. Er zijn dus geen projecten om aan te dragen voor eerder aanvragen.

De regeling geldt alleen voor primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Om die reden zijn voor het hoger onderwijs geen aanvragen binnen deze regeling mogelijk.

Eerder Aanvragen voor nieuwbouw van woningen en scholen in de toekomst

De kern van het proces dat nu voorligt, is dat de door netbeheerders gereserveerde capaciteit voor kleinverbruik tussen 1 juli 2026 en 1 januari 2027 wordt verdeeld onder aanvragers met een toegekende prioriteit, conform het maatschappelijk prioriteringskader van de ACM. Mocht er na 1 januari 2027 nog capaciteit beschikbaar zijn, dan kan deze worden toegekend aan partijen die zonder prioriteit op de wachtlijst staan.

Landelijk is besproken dat de mogelijkheid om al vroeg in het planproces voor woningen en scholen een netaansluiting aan te vragen niet alleen geldt voor deze overgangsperiode, maar ook voor de langere termijn. Nieuwbouwprojecten voor woningen en scholen die zich in de toekomst melden, zouden dan eveneens gebruik kunnen maken van 'Eerder Aanvragen' en een aanvraag indienen voordat huisnummers bekend zijn.

De exacte procedure moet landelijk nog worden uitgewerkt. Wel is duidelijk dat woningen en scholen binnen de prioriteitscategorie 'basisbehoeften' vallen. Dit betekent dat deze projecten, wanneer capaciteit beschikbaar is, ook in de toekomst voorrang krijgen boven niet-prioritaire projecten.

Volgvel 4

Wij zullen uw raad weer informeren over eerder aanvragen zodra de definitieve volgordelijst is vastgesteld.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Roelien Kamminga

secretaris,
Sander Gerritsen

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.